

หนังสือเดินทาง ตามรอยพระราชา

“The King’s Journey” Learning Passport

ห้อง ๙ แหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต เส้นทางเรียนรู้ “ตามรอยพระราชา”

พระราช
ไม่ได้มีแต่ในนิทาน
เตรียมตัวเดินทางไป
ในดินแดนแห่งการเรียนรู้
ของพระราช

สนุกคิด
Head

สนุก
Heart

สนุกทำ
Hand

เตรียมตัวไปเรียนรู้ให้เต็มอิ่ม

เตรียมใจไปสนุกให้เต็มที่

เตรียมถามได้ทุกคำถามที่สงสัย

เตรียมบันทึกทุกความประทับใจไว้กันลืม

ณ แหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต
จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
พระราช รัชกาลที่ ๙

หนังสือเดินทางของฉัน

ชื่อจริง _____
ชื่อเล่น _____
โรงเรียน _____
ชั้น _____
คติประจำใจ _____
โทรศัพท์ _____

เตรียมตัวออกเดินทางไปเรียนรู้

สมุดบันทึก

กระบอกน้ำ

ดินสอ

กล้องถ่ายรูป

ยางลบ

หมวก

กระเป๋าเป้

คู่มือพ่อแม่ (PARENT'S GUIDE)

การเดินทาง “ตามรอยพระราชา” ของเด็กๆ ครั้งนี้ พ่อแม่ ครู หรือผู้ใหญ่สามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และสนุกไปกับเด็กๆ ด้วยการ...

- **กระตุ้น** ให้เด็กๆ เกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สืบเสาะ จินตนาการ และลงมือทำ
- **สังเกต** พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กๆ ส่งเสริมให้เกิดการต่อยอด และเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง
- **ประเมิน** การเรียนรู้และทักษะสำคัญที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กๆ

4 ทักษะ คือ

แรงบันดาลใจ

เอาใจใส่ จดจ่อ อยากเรียนรู้
อยากทำต่อ
เกิดแรงบันดาลใจ

คิดสร้างสรรค์

สำรวจ เสาะแสวงหาคำตอบ
สังเกต อธิบายข้อมูล สร้างแนวคิดใหม่
เชื่อมโยง บูรณาการ

คิดวิเคราะห์

เข้าใจปัญหา เปรียบเทียบมุมมอง
ต่างๆ ตรวจสอบความถูกต้อง
วิเคราะห์ข้อมูล แสดงเหตุผล

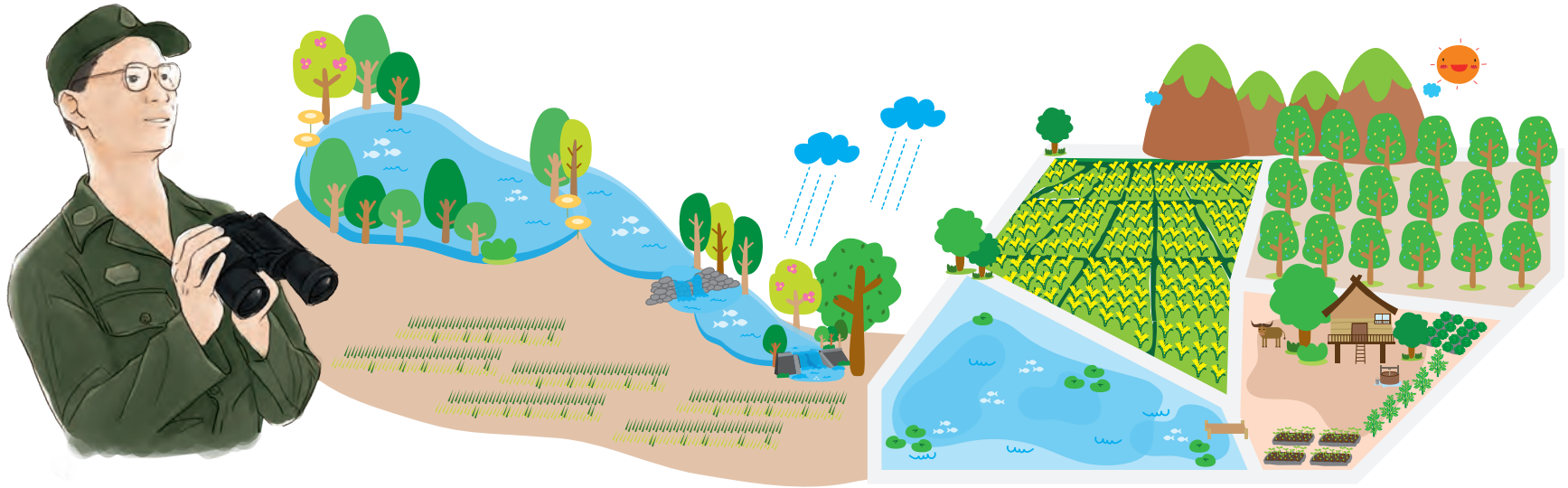
ลงมือทำ

ปฏิบัติจริง กล้าลอง
กล้าเรียนรู้ ลองลงมือทำ

ร่วมเรียนรู้ไปกับเด็กๆ

- กระตุ้นให้เด็กๆ สนใจ ชื่นชอบให้สังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว
- ชวนเด็กๆ ตั้งคำถาม คิด และหาคำตอบ
- ลองให้เด็กๆ ได้เล่น ลองทำ สัมผัส และเรียนรู้สิ่งต่างๆ
- ชวนเด็กๆ ให้คิดเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ กับตัวเอง ที่บ้าน ที่โรงเรียน และสังคมรอบตัว
- ตั้งคำถามให้เด็กๆ ทำความเข้าใจเรื่องราว ปัญหา และสาเหตุของการเกิดปัญหาต่างๆ
- ตั้งข้อสังเกตให้เด็กๆ คิดถึงข้อดี-ข้อเสียของสิ่งต่างๆ ที่ได้เห็น
- ตั้งข้อสงสัย และค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมต่อจากแหล่งอื่นๆ
- ทำทายเด็กๆ ให้คิดหาแนวทางแก้ปัญหามาตามวิธีของตัวเอง

“**ศาสตร์ของพระราชาไม่มีวันล้าสมัย** วิชาที่พระองค์ทรงสอนให้ได้ทุกมุมโลก เป็นศาสตร์ถนอมโลก ถนอมมนุษย์ ตลอด 70 ปีแห่งศาสตร์พระมหากรุณาธิคุณ ในหลวงรัชกาลที่ 9 ท่านทรงสอนพวกเราไว้ครบเครื่อง วันนี้พระองค์ท่านไม่ประทับอยู่กับเราแล้ว แต่มีแสงสว่างที่ส่องทางเราตลอดเวลา ขอให้เดินตาม

หนังสือเดินทางตามรอยพระราชา คือโรดแมปให้ไปศึกษาตามเส้นทางของศาสตร์พระราชา เป็นเครื่องมือเหมือนมีไผ่ดัดคอยอธิบาย

พ่อแม่ลูกได้เรียนรู้พร้อมกัน เข้าใจพร้อมกัน ตรวจสอบ ลงมือปฏิบัติ บนฐานความสามัคคี

ขอให้เป็นการเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ เที่ยวไปสู่องค์ความรู้ที่พระองค์ประสิทธิ์ประสาทให้ เที่ยวดูศาสตร์พระราชา จะเที่ยวได้เป็นร้อยโครงการ เห็นสิ่งอื่นใด จะเกิดความภาคภูมิใจว่า พ่อของเราเก่งเหลือเกิน พ่อเราสอนเราทุกอย่างเราเสียอีก อาจไม่ค่อยเป็นลูกที่ดีนัก ไม่ค่อยใส่ใจคำสอนของพ่อนัก แต่ไม่สายเวลานี้หนังสือเดินทางจะนำทางพวกท่านทั้งหลายไป จะเป็นเครื่องช่วยอย่างดี รับรองว่าจะบรรลุธรรม ธรรมชาติและธรรมดา และจบลงด้วยคำว่าประโยชน์สุข”

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

และที่ปรึกษาโครงการหนังสือเดินทางตามรอยพระราชา

เรียนรู้รักษา ปันฟูป่าต้นน้ำ ปลูกป่าในหัวใจ เพราะป่าคือชีวิต

เส้นทางภาคเหนือ
ตอนบน

- เชียงใหม่ ● ลำพูน
- ลำปาง ● แม่ฮ่องสอน
- เชียงราย ● พะเยา
- แพร่ ● น่าน

แผนที่เส้นทางการเรียนรู้ ตามรอยพระราชา

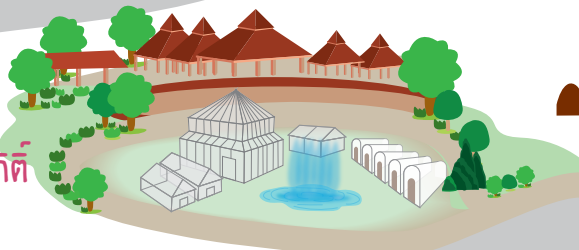

10

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เชียงใหม่

20

สวนพฤกษศาสตร์
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
เชียงใหม่

สถานีเกษตรหลวง
อ่างขาง เชียงใหม่

26

ศูนย์วิจัยและพัฒนาชาวน้ำมัน
และพืชน้ำมัน เชียงราย

32

46

พิพิธภัณฑ์
โรงงานหลวงที่ ๑ (ฝาง)
เชียงใหม่

42

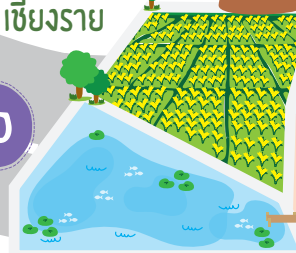
โครงการศึกษาวิจัย
และพัฒนาเกษตรกรรมบนพื้นที่สูง
ของมูลนิธิชัยพัฒนา เชียงใหม่

โครงการพัฒนาद्यตุง
(พื้นที่ทรงงาน)
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เชียงราย

50

พิพิธภัณฑ์การจัดการน้ำชุมชน
ตามแนวพระราชดำริ
บ้านม่วงชุม เชียงราย

54

ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืช
จักรพันธ์พิสุทธิ์ เชียงราย

64

รักป่าต้นน้ำ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตราประทับ

ย้อนไปเกือบ 35 ปีก่อน

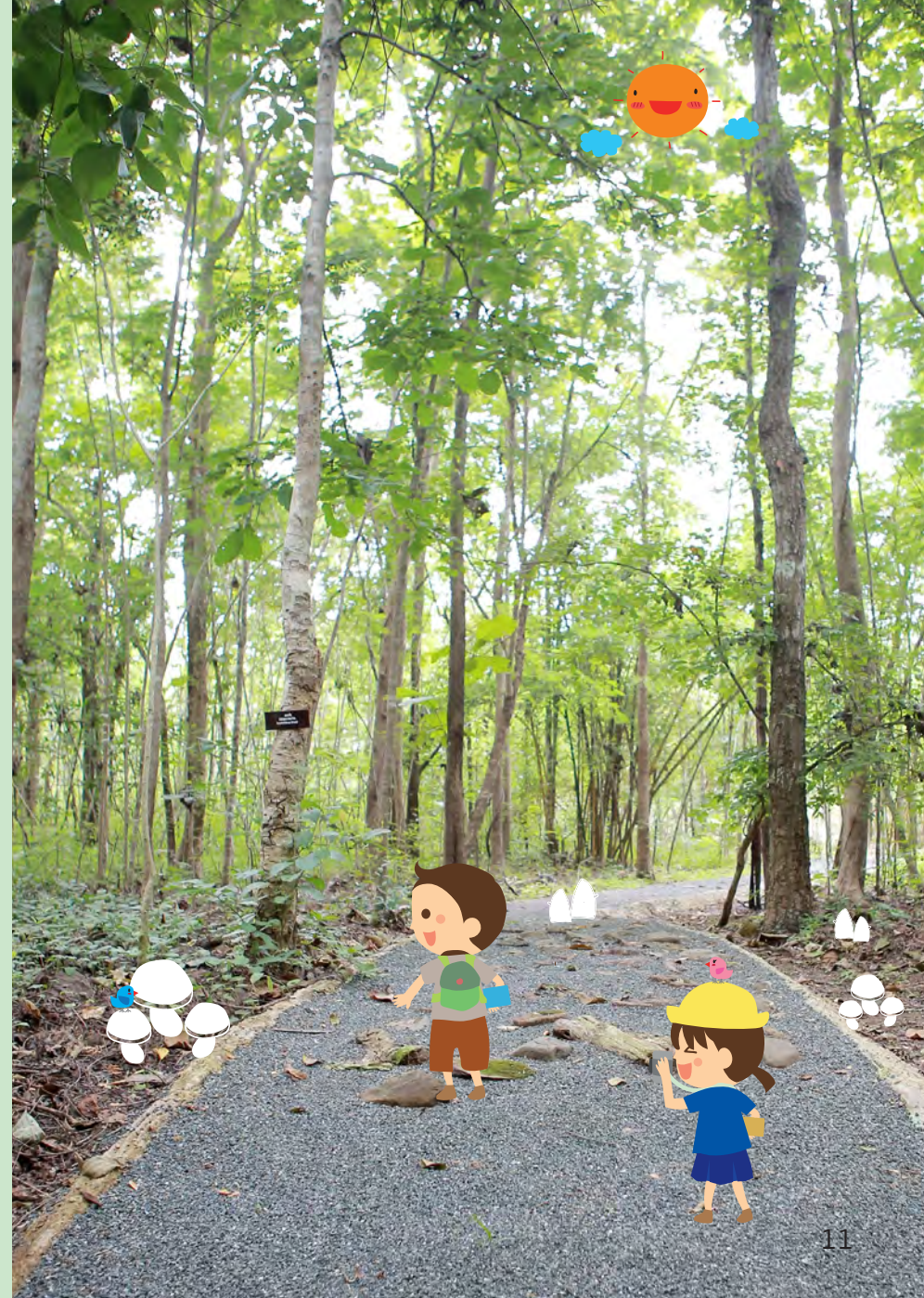
พื้นที่กว้างๆ 8,500 ไร่ แห่งนี้ เคยเป็น “เขาค้อไลน์” เหมือนคนไม่มีผม หลังจากยกเลิกสัมปทานการตัดไม้พระราชาก็เสด็จฯ มาเนรมิตให้ที่นี่กลายเป็นพื้นที่สีเขียวอีกครั้ง และให้สร้างศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ เป็นแหล่งความรู้สำหรับคนในภาคเหนือ สอนชาวบ้านให้รู้จักธรรมชาติและนำไปใช้ประโยชน์ เมื่อทุกคนช่วยกัน พื้นที่ไหนๆ ก็จะไม่เป็นภูเขาหัวโล้นๆ อีกแล้ว

“ห้วยฮ่องไคร้”
...ทำไมชื่อนี้?

“ห้วย” คือลำห้วย

“ฮ่อง” ภาษาเหนือที่หมายถึง
ร่อง หรือร่องน้ำ

“ไคร้” มาจาก “ต้นไคร้”
พืชท้องถิ่นประจำพื้นที่

เส้นทางการศึกษาธรรมชาติ

จาก “ป่าเขาหัวโล้น” ต้นไม้ถูกทำลายจนเกลี้ยง แหล่งน้ำไม่มี
ดินขาดความสมบูรณ์และยังเป็นดินหินกรวด ปลูกต้นไม้แทบไม่ได้
พระราชทานทรงเริ่มพัฒนาจาก

- อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำและเก็บกักไว้ให้มีใช้ได้ตลอดทั้งปี
- ระบบส่งน้ำแบบกังปลา กระจายความชุ่มชื้นจากแหล่งน้ำสู่ดินให้ทั่วพื้นที่ เชื่อมโยงจากอ่างเก็บน้ำ
- คลองไส้ไก่ ช่วยกระจายน้ำต่อ ให้พื้นที่ชุ่มชื้นได้กว้างขวางยิ่งขึ้น
- ฝายต้นน้ำ เพื่อชะลอน้ำและช่วยกรองตะกอนไม่ให้ไปอุดตันแหล่งน้ำ
- แล้วจึงปลูกป่า และเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ธรรมชาติได้รับการฟื้นฟูกลับมา

“ปลูกป่าในใจคน”

พระราชทานทรงให้แนวทางพลิกฟื้นผืนป่าแห้งแล้งมาเป็นผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์
ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากป่า ด้วยการปลูกป่า 3 อย่าง
ประโยชน์ 4 อย่าง พื้นฟูป่าไม้คู่กับเศรษฐกิจ ที่ชาวบ้านเข้ามาเก็บ
ของกินจากป่าหรือเอาไปขายได้อย่างอิสระ เช่น หน่อไม้ ข่า กระจ่าง ฯลฯ
ทำให้ชาวบ้านรู้สึกมีส่วนร่วมในการ “เป็นเจ้าของป่า”
เป็นแนวร่วมในการรักษาและดูแลป่าไม่ให้เกิดไฟไหม้

สร้างป่าคืนความสมบูรณ์ระบบนิเวศ

1.สร้างแหล่งน้ำ

...น้ำ...จำเป็นกับทั้งต้นไม้
และสัตว์ ต้องสร้างพื้นที่
ต้นน้ำเสียก่อน

2.ปลูกต้นไม้

...ปลูกป่า...เมื่อดินชุ่มน้ำ
จากการมีน้ำแล้ว ต้นไม้
จึงอยู่ได้

3.เลี้ยงสัตว์

...เมื่อมีป่า สัตว์ก็มี
ที่อยู่และทำคู่สัตว์ได้

ระเบิดจากข้างใน

“ห้วยฮ่องไคร้ดีแล้วค่อยกระจายในชุมชน”
ด้วยแนวพระราชดำริ “ระเบิดจากข้างใน” คือการพัฒนาจะเกิดขึ้นได้
ด้วยการเป็นไปตามขั้นตอน และตามลำดับความจำเป็น ทุกสิ่งต้องเกิดขึ้น
จากภายในของคน ของชาวบ้านและชุมชน จึงจะเกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน

ปลูกป่า 3 อย่าง

- 1.ป่าไม้ใช้สอย ไม้โตเร็ว
ใช้ในครัวเรือน เช่น ไม้
สะเดา ฯลฯ
- 2.ป่าไม้กินได้ ไม้ผล
เช่น ขนุน มะม่วง
ฯลฯ
- 3.ป่าไม้เศรษฐกิจ
ไม้ที่ปลูกเอาไว้ขาย เช่น ไม้สัก
ไม้แดง ไม้เต็ง ไม้ก้อ ฯลฯ

ประโยชน์ 4 อย่าง

- 1.ป่าไม้ใช้สอย
- 2.ป่าไม้กินได้
- 3.ป่าไม้เศรษฐกิจ
- 4.ประโยชน์ในการช่วย
อนุรักษ์ดินและน้ำ

...รู้หรือไม่...?

ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ยังทำหน้าที่
เป็น “ป่าเปียก” แนวป้องกันไฟป่าด้วย

“ป่าเปียก”
คืออะไร
เด็ก ๆ
รู้จักไหม?

ออกไป...สำรวจป่ากันดีกว่า

ครั้งหนึ่งที่ไม่เหลือต้นไม้อยู่เลย แต่วันนี้ป่า
คืนกลับมาแล้วเป็นอย่างไร อยากรู้ไหมว่า
ในเส้นทาง 1.5 กิโลเมตรนี้...มีอะไรซ่อนอยู่บ้าง

เรียนรู้ความสำคัญ
ของ “เถาว์วัลย์”

ป่า คือหนังสือธรรมชาติ
ที่หาความรู้ได้ไม่สิ้นสุด

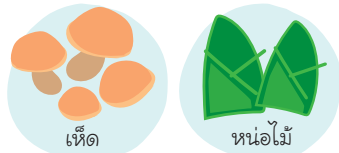
ชมฝายพื้นบ้าน
ช่วยชะลอความชุ่มชื้น

เริ่มต้นที่นี่ 1

ต้นไม้ใบใหญ่หรือต้นไม้ใบเล็ก
ที่ช่วยซับน้ำฝนและชะลอน้ำป่า
ได้มากกว่ากัน?

หอยเชอรี่ยอดไม้
ปีนป่ายขึ้นไปสูงเท่าตึก 5 ชั้น
เห็นสีเขียวๆ ของยอดไม้
กว้างใหญ่เต็มพื้นที่

ป่า คือตลาดสดของทุกคน
ที่คนในชุมชนเข้ามาหาอาหารจากป่าได้

เห็ด

หน่อไม้

สะพานแขวน...

เชื่อมเข้าสู่บริเวณชมวิวอ่างเก็บน้ำ
ห้วยฮ่องไคร้อีกแห่งหนึ่ง

“ปลูกไม้ 3 อย่าง
ประโยชน์ 4 อย่าง”

ฝายหิน...ฝายชะลอน้ำแบบหนึ่ง

อ่างเก็บน้ำธรรมชาติ ที่ช่วยหล่อเลี้ยงป่า
(ห้วยฮ่องไคร้มีอ่างเก็บน้ำเล็ก ใหญ่ อยู่ 8 อ่าง)
พระราชกฤษฎีกายกย่องพระเนตรพื้นที่
และทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอ่างเก็บน้ำ
ห้วยฮ่องไคร้

“ป่าต่อไม้”
ต้นไม้ที่เราคิดว่าเป็น
ต้นไม้ตายแล้วเหล่านี้
เมื่อดินชุ่มน้ำ ไม้ที่
เหลือแต่ตอ ก็กลับมา
เติบโตใหม่ได้อีกครั้ง
เพราะรากยังอยู่ในดิน
พร้อมดูดซึมอาหาร
ไปเลี้ยงต้นและใบ

สะพานดำ...
จุดชมอ่างเก็บน้ำ
ห้วยฮ่องไคร้แห่งหนึ่ง
ที่สวยงาม

ลองสังเกต

สองข้างของถนนในโครงการ...
ด้านหนึ่งจะเป็นพื้นที่ป่า ส่วนอีกด้าน
หนึ่งจะเป็นกิจกรรมต่างๆ ที่ศูนย์ฯ
ทำการพัฒนา อาทิ...แสดงถึงการ
แยกคนออกจากป่า เพื่อให้ธรรมชาติ
สามารถฟื้นฟูปัญหาและเป็นแหล่ง
อาหารให้กับเราได้ดียิ่งขึ้น

รู้จักฝายต้นน้ำลำธาร (Check Dams)

เคล็ดลับฟื้นฟูระบบนิเวศลุ่มน้ำ คือการสร้างฝายที่ต้นน้ำ

ฝายช่วยอะไร?

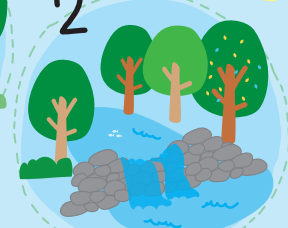
- 1 ดักตะกอนการชะหน้าดิน
- 2 ชะลอความเร็วในการไหลของน้ำ
- 3 ระบบนิเวศป่าไม้เกิดความหลากหลาย
- 4 กระจายความชุ่มชื้นในดิน
- 5 น้ำซึมซับลงดินได้ดีขึ้น

1 ...ฝายชั่วคราว...

ใช้วัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น
ไม้ล้ม มาขนานด้วยก้อนหิน
สร้างด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน
แบบง่ายๆ บริเวณตอนบน
ของลำห้วย

2 ...ฝายแบบกึ่งถาวร...

ใช้หินเรียงเป็นพังกั้นน้ำ
สร้างฝายบริเวณตอนล่าง
ของลำห้วย

3 ...ฝายแบบถาวร...

ใช้คอนกรีตเสริมเหล็ก
สร้างฝายบริเวณปลาย
ลำห้วย

ทำไม...ฝาย

ถึงช่วยกระจายความชุ่มชื้น
ให้กับดิน

เพราะ...ฝาย

ช่วยชะลอความเร็วในการไหลของน้ำ
ดินจึงสามารถเก็บความชื้นไว้ได้

“พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต”

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาทั่วประเทศทั้ง 6 แห่งทำหน้าที่เสมือน “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต” ได้จำลองมาไว้ที่สวนหกดุสนย์ของศูนย์ห้วยฮ่องไคร้ฯ ซึ่งศูนย์ฯ แห่งนี้ได้ยึดแนวพระราชดำริของพระราชฯ “**ต้นทางเป็นป่าไม้ ปลายนทางเป็นประมง ระหว่างทางเป็นเกษตรกรรม**” ที่หมายถึง หนทางสู่ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ทั่วประเทศ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ
ฉะเชิงเทรา

ทำการพัฒนาที่ทำกินของราษฎร
ให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเพิ่มประสิทธิภาพ
การผลิตของพืชหลายชนิด แวะชม
“ผักสวนครัว รั้วกินได้” ที่นี่

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ
เพชรบุรี

ศึกษาแนวทางการพัฒนาฟื้นฟูสภาพป่า
เสื่อมโทรม โดยพยายามให้เกษตรกร
มีส่วนปลูกและรักษาสภาพป่า โดยมีรายได้
จากป่าด้วย

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอ
นราธิวาส

ศูนย์ศึกษาวิจัยดินพรุ ลักษณะเฉพาะ
ของดินในพื้นที่ภาคใต้ ให้สามารถนำมา
ใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม
ให้ได้มากที่สุด

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ
สกลนคร
มีกลุ่มเรือนไทยภาคอีสานเพื่อพัฒนา
หมู่บ้านตัวอย่าง ใช้เป็นศูนย์พัฒนาอาชีพ
เกษตรและอุตสาหกรรม
ในครัวเรือนด้วย

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ
จันทบุรี

ศูนย์ที่มีเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนา
ปรับปรุงสภาพแวดล้อมด้านประมงชายฝั่ง
เพื่อให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิต
เพื่อการพึ่งตนเองในระยะยาว

เดินสำรวจครบทุกศูนย์ฯ หรือยัง
แต่ละศูนย์ฯ ต่างกันไหมนะ?

i

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

📍 237 หมู่ 4 ต.ป่าเมี่ยง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ 50220

🕒 เปิดทำการ วันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 08.30-16.30 น.

☎ 0 5338 9228-9 ต่อ 102

🌐 www.hongkhrai.com

f HONGKHRAI

การเดินทาง

ชมความหลากหลายของพืชพรรณ สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

ตราประทับ

ที่นี่เป็นศูนย์รวมพันธุ์ไม้ไทยบนพื้นที่
ขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นสถานที่สำหรับศึกษาและ
ค้นคว้าทางด้านพฤกษศาสตร์และความหลากหลาย
ทางชีวภาพ ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต่างก็มีการศึกษา
เรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์นี้ด้วย พระราชินี
ผู้สนองพระราชดำริของพระราชบิดา ในด้านการ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงทำให้
มีสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้นี้ขึ้น เพื่อรักษาพันธุ์พืชของไทย

ระบบนิเวศ
หมายถึงอะไร
คนเป็นส่วนหนึ่ง
ในระบบนิเวศ
ด้วยไหมนะ?

เส้นทางการเรียนรู้

พืชพรรณนานาชนิด นับเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ซึ่งแบ่งพืชออกเป็นหลายวงศ์ด้วยกัน

3 ทางเดินเหนือเรือนยอดไม้

ทางเดินโครงเหล็กยาว 369 เมตร เหนือพื้นดิน 20 เมตร ใช้เดินศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศเหนือเรือนยอดไม้ชั้นบนของป่าดิบแล้งและป่าดงดิบตามหุบเขาของป่ามรสุมเขตร้อน เราจะได้เห็นวิวยอดไม้แบบ 360 องศา และได้เรียนรู้กับพันธุ์ไม้ที่หลากหลายมากกว่า 50 ชนิด พร้อมระบบนิเวศรอบข้าง

2 เส้นทางศึกษาพืชวงศ์กล้วย

รวบรวมพันธุ์กล้วยไม้ไทยมากกว่า 400 ชนิด

1 อาคารบริการนักท่องเที่ยว

อาคารที่เป็นศูนย์กลางและมีนิทรรศการวิชาการด้านพืช

เริ่มต้นที่นี่

4 กลุ่มอาคารเรือนกระจก

มีเรือนขนาดใหญ่ 4 แห่ง และขนาดเล็กอีก 8 แห่ง มีจุดน่าสนใจ

- “ป่าดิบชื้น” อยู่ในโดมเรือนกระจกสูง จัดแสดงไม้เขตร้อนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- “พืชพันธุ์แล้ง” รวมพืชกลุ่มกระบองเพชรจากทั่วโลก
- “พืชกินแมลง” พืชมีโครงสร้างพิเศษที่ปรับตัวให้ดักจับแมลงเป็นอาหาร

มีพันธุ์ไม้หายากอะไรบ้างนะ ในโดมกระจก?

5 พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ

นิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติ

6 ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์

ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเกษตรตามธรรมชาติได้ที่นี่

7 เส้นทางวิไลยชาติ

เส้นทางศึกษากลุ่มพืชไม้เลื้อย 200 ชนิด ตลอดระยะ 800 เมตร

8 วงศ์สน

พืชในตระกูลสน ตลอดเส้นทางเดินที่จัดกลุ่มไว้

9 สวนรุกขชาติ

เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติที่จัดปลูกพืชเป็นหมวดหมู่ตามวงศ์พืชต่างๆ

“สวนรุกขชาติ” หมายถึงอะไร รู้ไหมนะ?

เดินเท้าเข้าสู่ “พิพิธภัณฑ์ ธรรมชาติ”

การได้เรียนรู้ว่ามนุษย์เราเป็นส่วนหนึ่งของความหลากหลายทางชีวภาพ นับเป็นเรื่องสำคัญบนโลกใบนี้ สัมผัสความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ที่ยังบอกเราด้วยการรักษาธรรมชาติท้องถิ่น ทำให้มนุษย์ดำรงอยู่ต่อไปได้

โซน 3

“ผจญภัย 10 ป่าไทย”

ป่าในประเทศไทยเกิดขึ้นได้อย่างไร

ป่าไม้ของไทยมี 10 ชนิดด้วยกัน เพราะสภาพอากาศที่แตกต่างกัน แบ่งเป็น ป่าผลัดใบและป่าไม่ผลัดใบ และมีหน้าที่สำคัญต่างกันไปในธรรมชาติ ลองหาคำตอบ มาใส่ให้ครบ 10????

โซน 2

“ก้าวแรกของนักพฤกษศาสตร์ในประเทศไทย”

การทำงานของนักวิจัยด้านพฤกษศาสตร์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สำหรับกับเกิด
นับเป็นพืชหรือไม่?

โซน 1

“ความหลากหลายทางชีวภาพ”

สิ่งมีชีวิตร่วมโลกของเรามีอยู่เป็นจำนวนมาก และต่างเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในธรรมชาติ

เริ่มต้นที่นี่

4

3

2

1

PLANT GALLERY

โซน 4

“มนุษย์กับพรรณพืช”

พืชคือแหล่งของอาหาร ที่อยู่อาศัยของมนุษย์ เชื้อเพลิง เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค และทำหน้าที่พื้นฐานของระบบนิเวศ

ความหลากหลายทางชีวภาพคืออะไร?

ระบบนิเวศหมายถึงอะไร? และในนั้นก็มีมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งอยู่ด้วย

ป่าไม้ของไทยมี 10 ชนิด คือ

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

📍 100 หมู่ 9 ต.แม่แรม อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

🕒 เปิดทำการเวลา 08.30-16.30 น. พิพิธภัณฑ์เปิดทำการเวลา 09.00-16.00 น.

☎ 0 5384 1234

ทางเดินเหนือเรือนยอดไม้ (Canopy Walks)

🕒 เปิดทำการเวลา 08.30-16.00 น.

(ยกเว้นช่วงฤดูฝนปิดทำการตลอดฤดูกาล)

🌐 www.qsbg.org

f qsbgcm

การเดินทาง

ทำความรู้จัก พืชเมืองหนาว สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง

ครั้งหนึ่งในอดีต พระราชาและพระราชินี
ทรงเดินทางมาเยี่ยมชาวบ้านในพื้นที่ห่างไกลตัวเมือง
แล้วพบว่าที่นี่ชาวเขาเผ่ามูเซอปลูกฝิ่นแต่ยังยากจน
อีกทั้งป่าไม้ต้นน้ำถูกทำลายไปด้วย และเมื่อพระราช
ารู้ว่าชาวเขาปลูกท้อขายได้ราคาพอๆ กัน จึงโปรด
ให้ตั้ง **“สถานีทดลองไม้ผลเมืองหนาว”**
ขึ้นและเป็นโครงการหลวงแห่งแรก เพื่อส่งเสริม
ชาวเขาให้หันมาปลูกแทนฝิ่น

ตราประทับ

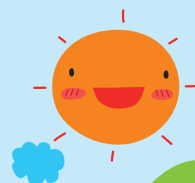
“อ่างขาง” ชื่อนี้มีที่มา
เป็นภาษาเหนือหมายถึง
“อ่างสี่เหลี่ยม” ซึ่งเป็นลักษณะ
พื้นที่ของที่นี่ หุบเขาซึ่งเดิม
ตรงกลางก็เคยเป็นเขาหินปูนสูง
แต่น้ำฝนจะจนกลายเป็นโพรง
แล้วยุบตัวเป็นแอ่ง เกิดเป็น
พื้นที่ราบขึ้น จึงเป็นที่มาของ
ที่ตั้งสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง

แรกสุดพระราชบาททรงสละทรัพย์สินส่วนพระองค์ 1,500 บาท ในอดีตที่เป็นเงินจำนวนมากศาล เพื่อขอซื้อที่ดินและไร่ในบริเวณนี้ส่วนหนึ่ง เพื่อให้ทำสถานีทดลองปลูกไม้เมืองหนาว นำเอาท้อฝรั่ง มาทดลองติดตาและต่อกิ่งกับท้อพื้นเมือง คือการทดลองครั้งแรก พระราชทานบอกว่า “ช่วยชาวเขา ช่วยชาวเรา ช่วยชาวโลก” ...ที่นี่...กลายเป็นแหล่งอาหารของไทย สามารถ “แยกคนออกจากป่า” ไม่ทำร้ายธรรมชาติ และโลก ไม่มีแหล่งยาเสพติด

ชีวิตของชาวบ้าน บนดอยอย่างขาง

ดอยอย่างขาง เป็นพื้นที่สูง

จากระดับน้ำทะเลถึง 1,400 เมตร และมีอากาศเย็นสบายตลอดปี จึงเหมาะที่จะปลูกพืชเมืองหนาวสารพัดชนิด เด็ก ๆ มาเรียนรู้ที่สถานีเกษตรหลวง อย่างขางในแต่ละช่วงของปีจะได้ทำกิจกรรมและเห็นพืชเมืองหนาว ที่แตกต่างกันไปด้วย

เผ่ามูเซอดำ

เผ่าปะหล่อง

ชาวไทยใหญ่

ชาวจีนยูนนาน

เป็นชาวเขา 4 เผ่าซึ่งมีวิถีชีวิตแตกต่างกันไป ได้แก่ เผ่ามูเซอดำ, เผ่าปะหล่อง, ชาวไทใหญ่ และชาวจีนยูนนาน ที่อาศัยอยู่ใน 5 หมู่บ้าน

เมื่อพวกเขาสามารถทดแทนจากการปลูกพืชเมืองหนาวขายแล้ว ชาวเขาจึงเห็นความสำคัญของธรรมชาติมากขึ้น และไม่ทำลายป่าอีกต่อไป

พืชผักผลไม้เมืองหนาว มีอะไรบ้าง?

ชาวเขาแต่ละเผ่าแต่งตัวต่างกันอย่างไร และมีวิถีชีวิตอย่างไร?

ทำไม...ชาวเขาที่ดอยอย่างขางจึงมักเลี้ยง “ล่อ” และมีลักษณะอย่างไร?

บ้านขอบดง

มีชาวเขาเผ่ามูเซอดำและแดง ทำงานหัตถกรรม พวกกำไล หน้้าอู้นุแค หรือตะกร้าสาน

บ้านนอแล

ที่นี่มองเห็นวิวที่สวยงามของอย่างขาง มีชาวเขาเผ่าปะหล่อง ที่มาจากพม่า ทำงานหัตถกรรม

บ้านหลวง

เป็นหมู่บ้านของชาวจีนยูนนาน ที่มาจากจีน ทำการปลูก ลูกพีช พลัม อะโวคาโด และสาลี่ มีอาหารพื้นบ้านอร่อยขึ้นชื่อ คือข้าวซอยยูนนาน (น้ำใส)

บ้านคุ้ม

ชุมชนเล็กๆ มีชาวเขาหลายเชื้อชาติอยู่ด้วยกัน ทั้งชาวไทยใหญ่ ชาวเมียนมา และชาวจีนยูนนาน

มีเส้นทางจักรยานชมธรรมชาติ จากบ้านคุ้มไปยังบ้านนอแล และจากบ้านหลวงไปบ้านผาแดง สัมผัสวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาวเขา

เส้นทางการเรียนรู้

ออกไปสำรวจ
แปลงพืชผักผลไม้เมืองหนาว
กันดีกว่า

กันดีกว่า

A stylized illustration of a traditional house with a steeply pitched, thatched roof. The house has a wooden veranda or porch area on the left side, supported by several posts. The entire structure is rendered in a simple, cartoonish style with a limited color palette of browns, tans, and a hint of green at the base.

ชมวีวและดูการปลูกชา
ไล่ระดับจากด้านบนลงไป
ด้านล่างอย่างสวยงาม

มาสถาบันเกษตรหลวงอ่างปาง
คนละช่วงเวลา ได้เรียนรู้กิจกรรม
ที่แตกต่าง

กลางธันวาคม-มกราคม

Su Mo Tu We Th Fr Sa

ชมซาอูระญี่ปุ่น

บาน

พฤศจิกายน-มีนาคม
Su Mo Tu We Th Fr Sa

เก็บ
สตอร์วเบอร์รี่

ธันวาคม-กุมภาพันธ์
Su Mo Tu We Th Fr Sa
ชมดอกนางพญา
เสือโคร่ง

เปลี่ยน
2000

กุหลาบพันธุ์เป็น
เป็นอย่างไร
มีอะไรต่างจาก
กุหลาบทั่วไป?

แปลงสูตรอวเบอร์รี

แปลงชากรุง

โรงงานชา ●

สวนบอนไซ

ส่วนไม้ดอก เรือน
กลางแจ้ง ไม้ดอก

บ้านคัง

เริ่มต้นที่นี่

พืชผักผลไม้
เมืองหนาวในสถาน
ปลูกแบบ
“เกษตรอินทรีย์”
เป็นอย่างไร?

- ส่วน ๘๐
แวะเชิงอินที่สวนรวมพันธุ์
ไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาว

ทำไม? กะหล่ำปลี
จึงถูกรวมไว้ใน
สวนดอกไม้แห่งนี้

- ส่วนสมเด็จ

รวบรวมพันธุ์ไม้ประเภท
พื้น ดอกป๊อปปี และไม้
ไม้เมืองหนาวหมุนเวียนกัน
เช่น กระดุมเงิน
กระดุมทอง

- **แปลงรวบรวมพันธุ์ผักเมืองหนาว**
มีผักเมืองหนาวทั้งหมดที่ปลูกในพื้นที่
โครงการหลวง ได้แก่ กะหล่ำดาว
แครอท มะเขือเทศ เชอร์รี่ พาร์สลีย์
เซเลอรี่ ถั่วหวาน แตงกวาขลุ่ยนี้

สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่

📍 ในเขตหมู่บ้านคุ้ม หมู่ 5 ต.แม่งอน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่

 0 5369 6489

 www.angkhangstation.com

 [angkhangstation](#)

การเดินทาง

สนุกเรียนรู้ นานาประโยชน์จาก “ต้นชา” ศูนย์วิจัยและพัฒนาชาน้ำมันและพืชน้ำมัน

ตราประทับ

- รู้ไหม
ทำไมต้องปลูกชาน้ำมัน
- มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ และยังช่วยฟื้นฟูป่าต้นน้ำ
 - เมล็ดชา ลักษณะคล้ายเมล็ดกาแฟขนาดเล็ก ใช้สำหรับหีบน้ำมันเพื่อทำเป็นน้ำมันบริโภคคุณภาพสูง

ในอดีต พื้นที่สูงหลายแห่งมีปัญหาตัดไม้ทำลายป่าและเกิดไฟไหม้ป่าบ่อยครั้ง พระราชวังทรงให้แนวคิดในการเลือกพันธุ์ไม้ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจให้ชาวบ้านปลูกสร้างรายได้ เพื่อเป็นการฟื้นฟูป่า เจ้าหญิงนักพัฒนามีพระราชดำริให้มูลนิธิช่วยพัฒนาก่อตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาชาน้ำมันและพืชน้ำมันขึ้น เพื่อเป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับต้นชาน้ำมันและพืชน้ำมันอื่นๆ ทั้งยังมีโรงงานผลิตน้ำมันให้คนไทยมีน้ำมันพืชที่ดีคุณภาพสูงเพื่อบริโภค

ที่นี่ มีอะไรให้เรียนรู้บ้าง

เพราะพื้นที่สวยงามไปด้วยสีเขียวของต้นไม้ เส้นทางเข้าด้านหน้าของศูนย์ฯ อยู่บนพื้นที่เดียวกับทางเข้าอุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก

ที่นี่ นอกจากจะเป็นแหล่งเรียนรู้แล้วยังเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนอีกด้วย

1 แปลงสาธิต

พื้นที่การเรียนรู้จากแปลงเกษตรของจริง ชมต้นกล้าชาน้ำมัน และเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่

2 อาคารที่ทำการ

แะอาคารสถาปัตยกรรมล้านนา ลูกผสมที่สวยงามนี้เพื่อเรียนรู้ข้อมูลการทำงานของศูนย์ฯ แห่งนี้เบื้องต้น

3 โรงงานผลิตชาน้ำมันและพืชน้ำมัน

โรงงานต้นแบบที่แรก ที่เดียว ที่สมบูรณ์ที่สุดในเมืองไทย

4 ลานนิทรรศการ

จัดรวมความรู้เรื่องเมล็ดชา และน้ำมันชา ที่เพลิดเพลินและเป็นประโยชน์

ครั้งหนึ่ง ป่าไม้ถูกทำลาย

จึงต้อง หาต้นไม้ปลูกทดแทน

เจ้าหญิงนักพัฒนาเดินทางไปจีน และได้รับการถวายเมล็ดชาน้ำมัน หน้าตาคล้าย เมล็ดเกาลัด จึงเอามาให้คณะทำงานศึกษาวิจัย และพัฒนา

จีนมอบพันธุ์ชาน้ำมัน และให้องค์ความรู้ในการทึบน้ำมัน จากเมล็ดชาให้กับ ประเทศไทย

ต้นชาน้ำมันกลายเป็นป่าที่สมบูรณ์อีกครั้ง

เด็กๆ รู้ไหม เกษตรที่ยั่งยืน เป็นอย่างไรนะ?

ชาน้ำมัน...พืชมหัศจรรย์

เจ้าหญิงนักพัฒนาได้รับถวายชาน้ำมันพันธุ์ดีมาจากประเทศจีน คือพันธุ์ “คามิเลีย โอสิเฟรา” ที่เหมาะกับสภาพพื้นที่ภาคเหนือของไทย ต้องปลูกในพื้นที่สูง 500 - 1,300 เมตรจากระดับน้ำทะเล ถึงจะเติบโตออกดอกออกผล เป็นพืชมหัศจรรย์ที่มีคุณค่ามากมาย

ชาน้ำมัน มหัศจรรย์อย่างไร เด็กๆ รู้ไหมนะ?

มหัศจรรย์ต่อสุขภาพ
ชาน้ำมันมีกรดไขมันไม่อิ่มตัวสูง ช่วยลดระดับคอเลสเตอรอลและไขมันในเส้นเลือด ลดความเสี่ยงในการเกิดโรคหลอดเลือดอุดตัน ป้องกันโรคความดันโลหิต โรคเบาหวาน โรคหัวใจ

มหัศจรรย์ต่อเศรษฐกิจ
ลดปัญหาป่าเสื่อมโทรม การแผ้วถางป่า ป้องกันการพังทลายของหน้าดิน บริเวณเชิงเขา ได้พื้นที่ป่าและแนวเขตแดนธรรมชาติ

มหัศจรรย์ต่อสังคม
ประชาชนมีชีวิตและสุขภาพดีขึ้นจากรายได้ด้วยอาชีพที่ไม่รู้จบ ลดปัญหายาเสพติด และได้บริโภคชาน้ำมันดีมีคุณภาพสูง

...รู้หรือไม่ว่า...?

ชาน้ำมัน ขงติ่มไม่ได้นะ

ลองทายสิว่า ภาพไหนคือ ต้นชาน้ำมัน?

เพราะต้นชาน้ำมัน... ไม่ใช่ชาขงติ่ม แม้จะเป็นชาทั้งคู่ แต่เป็นชาคนละสายพันธุ์กัน

1

2

ต้นชาน้ำมัน หน้าตาเป็นยังไงนะ?

ต้นชาน้ำมัน หน้าตาไม่เหมือนชาขงติ่มที่เราเคยรู้จัก เป็นไม้ใหญ่พุ่มสูง ได้ถึง 5-10 เมตร เปลือกต้นเป็นสีเทา เป็นไม้ยืนต้น มีอายุยาวนาน เก็บเกี่ยวผลผลิตได้นานหลายช่วงอายุคน (สร้างรายได้ให้เกษตรกรได้ไม่รู้จบ)

ดอกชาน้ำมัน

เป็นดอกสมบูรณ์เพศ ออกดอกเป็นเดี่ยวหรือเป็นช่อ 2-3 ดอก กลีบดอกมีสีขาว 5-9 กลีบ ปลายกลีบมน และหยักเว้า

ใบ

ใบเดี่ยวออกเรียงสลับกัน รูปทรงรี ปลายใบแหลม ขอบใบหยักเป็นใบเลื่อย

ผลชา

สีเขียว กลมขนาดเท่าลูกมะนาว เมื่อผลแก่จะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแห้งและแตกออกข้างในมี “เมล็ดชา”

เมล็ดชา

ส่วนสำคัญนี้เอง ที่มีน้ำมันและใช้ทึบน้ำมันเมล็ดชา มีสีน้ำตาลเข้มถึงดำคล้ายเมล็ดเกาลัด

กากชา

เมล็ดชาน้ำมัน หลังจากผ่านกระบวนการสกัดน้ำมันแล้วได้กากชา ซึ่งสามารถนำมาทำจัดหอยเชอร์รี่ในนาข้าวหรือกำจัดปลาในบ่อกุ้ง

รากชา

ยิ่งต้นชามีอายุมาก รากยิ่งแผ่กว้างใหญ่และแข็งแรงมาก

ทำไมต้นชาน้ำมันช่วยรักษาธรรมชาติ?

รากของต้นชา น้ำมัน มีรากแขนงช่วยยึดดินและป้องกันการพังทลายของดิน

ตะลุยนวนสาธิต...ตามหาต้นกล้าชาน้ำมัน

ที่นี่คือแปลงปลูกชาน้ำมันแห่งแรกของไทย บนพื้นที่ 7 ไร่ของแปลงปลูกสาธิต ที่ใช้หลักการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” นอกจากชาน้ำมันแล้ว ยังปลูกพันธุ์พืช น้ำมันชนิดอื่นๆ เช่น ต้นทานตะวันหนู ต้นงาเมือง ต้นมะขามอินทรี ฯลฯ

โรงเรียนเพาะชำปุ๋ยพืชสด เด็กๆ ลองลงมือดูแลต้นไม้ ย้ายกล้า ต้นไม้จากกระบะสู่ถุงดำ ดูได้ที่นี่

แปลงสาธิต พืชชาน้ำมัน นอกจากจะมีต้นชาน้ำมัน บนแปลงดินนี้ยังมีพืชชาน้ำมันอื่นๆ ได้แก่ งาเมือง ไนเจอร์ มะขามอินทรี ดอกคำฝอย

ส่วนรวมพืชชาน้ำมัน แปลงปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ได้ดี เช่น กะเพรา ดาวเรือง กระเจี๊ยบ

แปลงพืชสวนครัว แปลงผลิตพืชผักสวนครัวให้กับร้านอาหาร “เมล็ดชา” ในแปลงนี้ประกอบด้วย พริกกระเทียม ต้นมะเขือเปราะ สลัด เป็นต้น

ลองสังเกตดู สีฟ้าการดูแล หน้าดินของราก พืชแต่ละชนิด ให้ผลต่างกัน

สวนสมุนไพร ที่รวบรวมและขยายพันธุ์ สมุนไพรหายาก

มุมบันทึก ลักษณะพืชให้น้ำมัน แต่ละชนิดเป็นอย่างไร?

5 พิพิธภัณฑ์พืชสมุนไพร

(จะเริ่มเปิดในเดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2561)
จัดแสดงและให้ความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรต่างๆ
ทั้งประโยชน์ของสมุนไพรแต่ละชนิด การนำไป
ใช้อย่างถูกต้อง ถูกวิธี และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ
คุณค่าของสมุนไพรไทย

6 ร้านขายผลิตภัณฑ์

สำรวจผลิตภัณฑ์หลากหลาย
ที่ทำมาจากเมล็ดชาได้ที่นี้

8 ร้านอาหารเมล็ดชา

ชื่อร้านได้รับพระราชทานจาก
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
ยิมอาหารสูตรพระราชทานที่ปรุงด้วย
น้ำมันเมล็ดชา หรือ "น้ำมันมะกอก"
แห่งโลกตะวันออก

7 สวนพักผ่อน และเกาะยลพะยอม

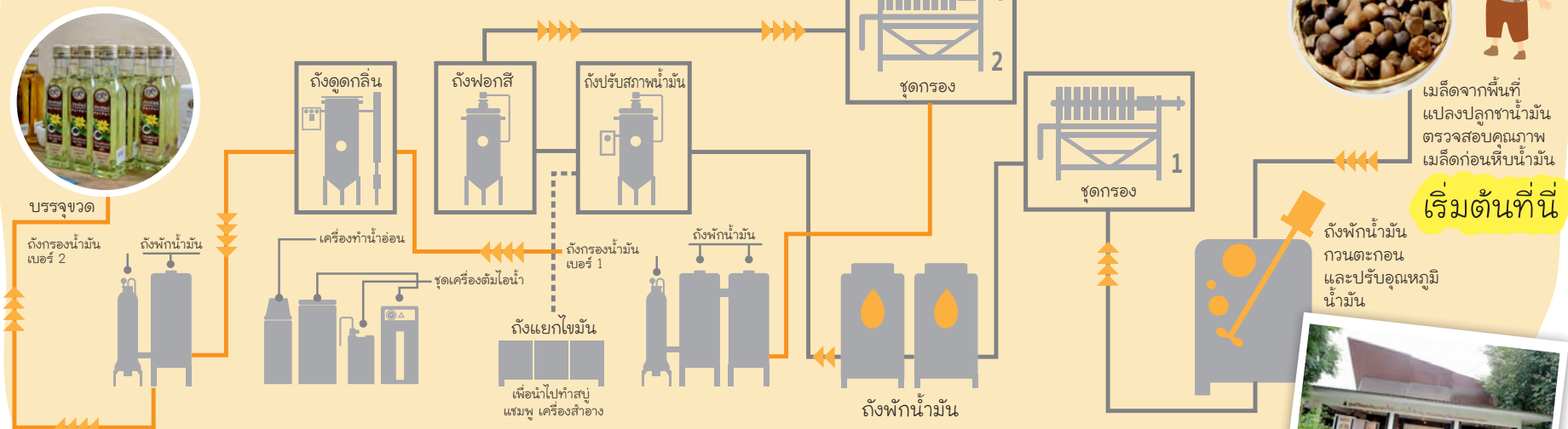
"ปอดของชาวแม่สาย"
มีวิวสวนสวยขนาดใหญ่
ที่โอบรอบบึงน้ำ มีพันธุ์ไม้
ให้เรียนรู้ และเป็น
สถานที่ออกกำลังกาย
ของคนในชุมชน

ไปดูขั้นตอน

การทำน้ำมันเมล็ดชา
ไปดูกันดีกว่า

ติดตามขั้นตอนการผลิตน้ำมันเมล็ดชาจาก "โรงงานที่ไม่เหมือนโรงงาน"

โรงงานผลิตน้ำมันเมล็ดชาและพืชน้ำมัน โรงงานต้นแบบที่แรก ที่เดียว ที่สมบูรณ์ที่สุดใน
เมืองไทย สามารถขอเข้าชมเพื่อเรียนรู้ได้ทุกขั้นตอน

ทำไม...ต้นชาน้ำมัน
ได้ฉายา "หนึ่งต้นร้อยแปดประโยชน์"

"หีบน้ำมัน" คืออะไร?
อย่าลืมหาคำตอบนะ

เพราะ...น้ำมันเมล็ดชา

มีประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกาย และยังเป็น
ส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง แม้แต่กากชา
ที่เหลือจากการหีบน้ำมันจนหมด ยังนำไปใช้
เป็นผลิตภัณฑ์กำจัดหอยเชอรี่ในนาข้าว ศัตรู
สำคัญของนาข้าวหรือกำจัดปลาในบ่อกุ้งได้ด้วย

ศูนย์วิจัยและพัฒนาชา น้ำมันและพืชน้ำมัน
จังหวัดเชียงราย

- 888 หมู่ที่ 10 ถนนพหลโยธิน ต.เวียงพางคำ อ.แม่สาย จ.เชียงราย 57130
- เปิดทำการทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา 08.00-20.00 น.
- 0 5373 4140-2, Fax. 0 5373 4140 ต่อ 205
- teaoilcenter@gmail.com, www.teaoilcenter.org
- TeaOilCenter

การเดินทาง

สนุกเรียนรู้ เกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาเกษตรกรรม บนพื้นที่สูงของมูลนิธิชัยพัฒนา

ตราประทับ

เจ้าหญิงนักพัฒนาผู้สานต่อแนวคิดและความเมตตา
จากพระราชภา ที่ต้องการให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น
จึงได้ก่อเกิดโครงการต่างๆ ขึ้นมากมาย โครงการศึกษาวิจัยและ
พัฒนาเกษตรกรรมบนพื้นที่สูงของมูลนิธิชัยพัฒนา “เน้นการ
ทำเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร” ตั้งแต่การผลิตสิ่งต่างๆ
สำหรับใช้เองภายในโครงการแทนสารเคมี โดยนำวัสดุเหลือใช้
ทางการเกษตรในพื้นที่โครงการกลับมาใช้ใหม่ และแปรรูปเพื่อยืดอายุ
กับเพิ่มมูลค่าให้ผลผลิตทางการเกษตร ตามที่พระราชภาสอนให้เรา
พึ่งตนเอง ด้วยเกษตรผสมผสาน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างยั่งยืน

เส้นทางการเรียนรู้

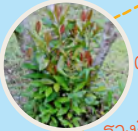

เพราะโครงการอยู่ในพื้นที่ต้นน้ำ จึงต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างระมัดระวังและรู้คุณค่าเพื่อประโยชน์ของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่กลางน้ำและปลายน้ำ

มารู้จัก “เกษตรอินทรีย์”
ครบวงจรกันเถอะ

2 “สวนสมุนไพร”

สวนที่รวบรวมหลากหลายพันธุ์สมุนไพรไว้เพื่อการเรียนรู้

เด็กๆ รู้จักต้น “รางจืด” ไหม?
ลองหาดูในสวนสิ
รางจืดเป็นสมุนไพรที่ได้ชื่อว่า
เป็น “ราชาแห่งการถอนพิษ”
ใบให้กลิ่นว่ามีดอกสีม่วง

ช่วยลด
น้ำตาล
ในเลือด

3 “แปลงทดสอบพัฒนาพืชผักอินทรีย์”

ชมแปลงสาธิตปลูกพืชผักหลากหลายชนิด
หมุนเวียนตามฤดูกาลตลอดทั้งปี

“ชีวอินทรีย์” คืออะไร?
มีประโยชน์อย่างไร?
ดูแลพืชโดยไม่ใช้สารเคมี
ได้อย่างไร?

4 “แปลงทดสอบพัฒนาข้าวและพืชหลังนา”

ชมแปลงสาธิตปลูกข้าว
แบบขึ้นบันได โดยใช้
หญ้าแฝกรักษาหน้าดิน

เริ่มต้นที่นี่

1 “ปัจจัยการผลิต”

ผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมัก มูลไส้เดือนดิน และสารชีวภัณฑ์ เพื่อทดแทนสารเคมีต่างๆ เช่น ปุ๋ยเคมี ยามาแมลง และสารเคมีทางการเกษตรต่างๆ

โรงอบ พลังแสงอาทิตย์

อบแห้งผลผลิตทางการเกษตร
ด้วยพลังงานความร้อน
จากธรรมชาติ

เห็ดนางรม
อังกारी

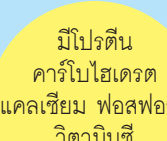
เห็ดหัวลิง
หรือเห็ดปุยฝ้าย บำรุง
ร่างกายให้มีพลัง
ป้องกัน
โรคกระเพาะ

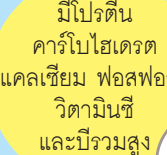
ด้านทาน
โรคมะเร็งและ
ลดไขมัน
ในเส้นเลือด

เห็ดนางรมทอง

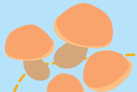
เห็ดยานางิ
หรือเห็ดโคนญี่ปุ่น

มีโปรตีน
คาร์โบไฮเดรต
แคลเซียม ฟอสฟอรัส
วิตามินซี
และบิวทาลู

5 “ห้องเพาะ และ ผลิตเห็ด”

ที่นี่...มีเห็ดหลายพันธุ์
รู้จักเห็ดชนิดไหน
บ้างนะ?

สปอร์เห็ดคืออะไร? / มีประโยชน์อย่างไร?

7 โรงบรรจุผัก

รู้หรือไม่ว่า ผักที่สะอาดแน่นอน
เพราะปลูกแบบไม่ใช้สารเคมี
แล้วยังคัดบรรจุตามมาตรฐานหลัก
และวิธีที่ดีในการผลิตอาหารหรือ
TMP เพื่อขาย

ผลผลิตจากเกษตรอินทรีย์
กลายเป็นของอร่อยอะไรได้บ้าง
ผักสดจากโครงการ แยมผลไม้
หมักสด เห็ด ไข่ต้มเห็ด ชาสมุนไพร
กล้วยทอดสมุนไพร และอีกมากมาย

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาเกษตรกรรม
บนพื้นที่สูงของมูลนิธิชัยพัฒนา

265 หมู่ที่ 6 บ้านเปียงกอก
ต.โป่งน้ำร้อน อ.ฝาง
จ.เชียงใหม่ 50110

0 5345 2366

การเดินทาง

ย้อนอดีต พิพิธภัณฑ์พื้นที่ที่มีชีวิต พิพิธภัณฑ์โรงงานหลวงที่ ๑ (ฝาง)

ตราประทับ

เมื่อป่าไม้บนภูเขาถูกทำลายเพราะการทำไร่เลื่อน
พระราชทานวิธีในการปลูกป่ากลับคืนมา โดยให้ความรู้
ชาวบ้านในการปลูกพืชผักผลไม้เพื่อสร้างรายได้ทดแทนการตัดป่า
เพื่อปลูกฝิ่น เมื่อผลผลิตของชาวบ้านมีมากขึ้น สินค้าล้นตลาด ทำให้ราคาถูก
จึงให้ตั้ง “โรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป” เป็นแห่งแรก เพื่อแปรรูป
ผลผลิตทางการเกษตร สายตาที่มองการณ์ไกลของพระราชทานช่วยให้ชาวบ้าน
ที่เป็นเกษตรกรและชาวบ้านที่อยู่รอบโรงงานมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ถึงแม้ว่าโรงงาน
แห่งนี้จะถูกน้ำป่าพัดถล่มเสียหายหนักมาแล้วในปี 49 แต่เจ้าทงนักรพัฒนา
ยังทรงให้ความสำคัญ ให้ฟื้นฟูโรงงานขึ้นมาใหม่ และให้สร้างพิพิธภัณฑ์เป็น
“พิพิธภัณฑ์พื้นที่ที่มีชีวิต” สำหรับการเรียนรู้ของคนรุ่นต่อมา

“พิพิธภัณฑ์
พื้นที่ที่มีชีวิต”
คืออะไร
ใครรู้บ้าง?

ย้อนเวลาสู่ออดีตใน “พิพิธภัณฑ์พื้นที่ที่มีชีวิต”

เจ้าหญิงนักพัฒนาทรงนำแนวคิดของพระราชอา
ที่ทรงสร้าง “โรงงานหลวงฯ” แห่งนี้ขึ้น
เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาลังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม
มาพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้

เพราะที่นี่...คือชุมชนที่ถูกพินกับพระราชามายาวนาน
พาเราย้อนเวลาไปดูชีวิตของคนที่นี่ได้จากข้าวของเครื่องใช้โบราณ
วิถีเหตุการณ์จริง และชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านก็ยังคง
สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ไปสัมผัสและเห็นชีวิตจริงได้ในชุมชน

5

น้ำป่าพัดถล่ม
เมื่อ พ.ศ.2549

อย่าลืมออกไปดูแนวเสาป้องกัน
น้ำป่าด้านนอกของโรงงานหลวงฯ
ทำไมต้องมีการป้องกันแบบนี้

6

โรงงานใหม่...

ในการกิจเดิม เจ้าหญิง
นักพัฒนามาช่วยเหลือชาวบ้าน
และสร้างโรงงานหลวงฯ ใหม่
ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เส้นทางจาก

“ดอยฝืน” กลายเป็น
“ดอยคำ”

เริ่มต้นที่นี่

รู้หรือไม่ว่า...? ผลิตรภัณฑ์หลากหลาย
จากการแปรรูป ทำให้เรามีสิ่งเหล่านี้

- ผลไม้อบแห้ง ● แยมผลไม้ ● เครื่องดื่มธัญพืชบรรจุกระป๋อง
- ผลไม้และผักบรรจุกระป๋อง ● ซอส ● น้ำดื่มบรรจุขวด

นี่คืออะไร

มีอาหารอะไรอีกบ้างนะ
ที่เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป?

ชาวบ้านมีชีวิตที่ดีขึ้น

พระราชอาทรงสร้าง
โรงเรียน สถานอนามัย
และโรงไฟฟ้าพลังน้ำ
ให้ชาวบ้านได้ใช้

2

จุดเริ่มต้นโครงการหลวง
ช่วยเหลือชาวเขาของพระราชอา
“ช่วยชาวเขา ช่วยชาวเรา
ช่วยชาวโลก”
แนวคิดนี้ในการช่วยเหลือและพัฒนา
โดยไม่หวังผลตอบแทน
ของพระราชอา

1

ความเป็นอยู่
ของชาวเขาและชาวอพยพ
ในอดีต ปลูกฝิ่น
เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม
และสังคม

3

กำเนิดโรงงานหลวงฯ
ผลไม้เมืองหนาวที่ปลูกแทนฝิ่น
มีเยอะมากจนราคาถูก
พระราชอาจึงทรงสร้างโรงงานหลวงฯ
แห่งแรกขึ้นมา เพื่อซื้อผลไม้
เหล่านั้นมาแปรรูปเป็นสินค้า
นำรับประทานหลายอย่างชื่อ
“ดอยคำ”

i

พิพิธภัณฑ์โรงงานหลวงที่ ๑ (ฝาง) เชียงใหม่

72 หมู่ที่ 23 ต.แม่งอน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ 50230

เปิดทำการ วันอังคาร-วันอาทิตย์ เวลา 09.00-16.30 น.

หยุดวันจันทร์ (เว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์)
และวันหยุดประจำปี 1-5 พฤษภาคม

0 5305 1721, 08 1825 8511, 08 1825 6754

www.firstroyalfactory.or.th

firstroyalfactory

การเดินทาง

ต้นแบบ

พิพิธภัณฑ์การจัดการน้ำชุมชน ตามแนวพระราชดำริ บ้านม่วงชุม

ตราประทับ

ย้อนเวลากลับไปในอดีต ชุมชนแห่งนี้เคยต้อง
พบกับป่าเสื่อมโทรม จนเกิดปัญหาทั้งน้ำแล้งและน้ำท่วม
มาเป็นเวลากว่า 20 ปี ชุมชนที่ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก
และผูกพันกับแหล่งน้ำเดิมร่อนเสียหายอย่างนี้มาตลอด
จนเมื่อมีการนำความคิดจากพระราชทานในเรื่อง
“ธรรมชาติฟื้นฟูธรรมชาติ” คู่กับวิถีชีวิตที่ไม่บุกรุกป่า
เมื่อต้นน้ำได้รับการฟื้นฟูจึงทำให้ที่นี่พึ่งพาตัวเอง ในเรื่อง
ของน้ำได้สำเร็จ กลายเป็นชุมชนตัวอย่าง เป็นพิพิธภัณฑ์
การจัดการน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริแห่งที่ 14

เรียนรู้แลน้ำ จากพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ

“เพราะน้ำคือชีวิต” และความที่บ้านม่วงชุม ชุมชนหนึ่งในอำเภอเชียงของแห่งนี้ มีลักษณะพื้นที่ไม่เหมือนใคร เป็นที่ดอนสลับที่ราบลุ่ม ด้านหนึ่งมีแม่น้ำอิงเป็นแม่น้ำใหญ่ อีกด้านหนึ่งมีหนองขอนแก่นเป็นลำห้วยใหญ่ กับห้วยเล็กอีก 3 แห่งด้วยกัน ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นคือ พอลดุน้ำหลาก ก็น้ำท่วม แต่พอลดุน้ำแล้ง ก็ไม่มีน้ำใช้ เพราะแหล่งน้ำที่มีเก็บกักน้ำไม่ได้เลย

เส้นทางการเรียนรู้ : แผนที่น้ำ

4 ป่าชุมชนบ้านม่วงชุม
แก้มลิงธรรมชาติ
หนองขอนแก่น
สร้างแหล่งเก็บน้ำต่อมายัง
บริเวณชุมชน เพื่อให้มี
น้ำใช้ได้ตลอด

2 ระบบส่งน้ำ
อย่างมีประสิทธิภาพ
เชื่อมต่อน้ำธรรมชาติ
เข้าอ่างเก็บน้ำ
สู่พื้นที่เกษตรในชุมชน

1 ป่าดี มีน้ำ เต็มสู่อ่าง
• พื้นฟูป่าต้นน้ำลำห้วย
• สร้างฝายดักตะกอน,
ฝายชะลอความชุ่มชื้น
• ปลุกป่าทำแนวกันไฟ

เกษตรทฤษฎีใหม่ คืออะไร?

การจัดสรรพื้นที่ในการทำเกษตร
เพื่อให้แต่ละครอบครัว
พึ่งพาตัวเองได้
จัดสรรตามความเหมาะสม
ของพื้นที่แต่ละบ้าน

นาข้าว 30% พืชสวนพืชไร่ 30%
แหล่งน้ำ 30% ที่อยู่อาศัย 10% มีป่อน้ำ

“พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ จัดการน้ำชุมชน ตามแนวพระราชดำริ”

นำ GPS ของหลักวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้
ในการวางแผน

เคล็ดลับสู่ความสำเร็จของชาวบ้านที่นี่
คือนาศาสตร์ของพระราชาปรับใช้กับพื้นที่แห่งนี้

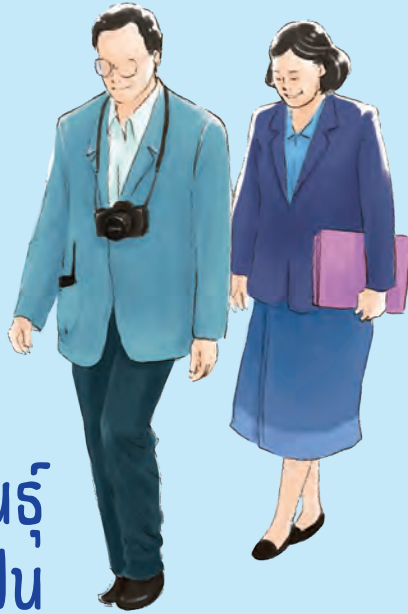

i

พิพิธภัณฑ์การจัดการน้ำชุมชน บ้านม่วงชุม (เชียงของ)
ตามแนวพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย
บ้านม่วงชุม ต.ศรี อ.เชียงของ
จ.เชียงราย 57140
ติดต่อมูลนิธิอุทกพัฒน์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
0 2282 3320

การเดินทาง

ปลูกเมล็ดพันธุ์ แห่งการแบ่งปัน ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ

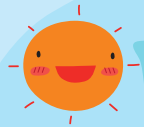
ในอดีตเมื่อเกิดอุทกภัย ชาวบ้านต่างได้รับความเดือดร้อน พืชผักไร่นาเสียหายจากน้ำท่วม เจ้าหญิงนักพัฒนาทรงพระเมตตา มองเห็นปัญหา และนำศาสตร์ของพระราชามาปรับใช้ ให้แจกจ่ายเมล็ดพันธุ์พืชที่เป็นประโยชน์อย่างข้าว ผัก พักแพงต่างๆ ให้ชาวบ้านที่ประสบภัยน้ำท่วมกลับมาช่วยเหลือตัวเองได้ และค่อยๆ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ เกิดขึ้นเพื่อทำหน้าที่เตรียมเมล็ดพันธุ์พืชพื้นฐานเก็บไว้แจกจ่ายช่วยเหลือ และพัฒนาเมล็ดพันธุ์ให้เป็นพันธุ์ที่ดีขึ้นด้วย เพื่อส่งเสริมการเกษตรอาชีพหลักของคนไทยให้ยั่งยืน

ชื่อนี้มีที่มา

ในวาระครบรอบ 100 ปี พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ นักวิชาการและนักปฏิบัติ ด้านการเกษตร ผู้วางรากฐานสู่การเกษตรแบบยั่งยืน เจ้าหญิงนักพัฒนาจึงพระราชทานชื่อนี้ให้เป็นชื่อศูนย์ฯ

นิทานเมล็ดผัก

กว่าที่ผักจะเติบโตอย่างที่เราได้กิน แต่ละชนิดมีวงจรชีวิตที่แตกต่างกันไป การปลูกและดูแลก็แตกต่างกันไปตามประเภทด้วย บางชนิดต้องการแดด บางชนิดต้องการน้ำมาก เป็นต้น รวมทั้งระยะเวลาเติบโตด้วย

นอกจากพืชผักสวนครัว คือ พืชที่ปลูกไว้กินเองในบ้านแล้ว ยังมี พืชสมุนไพร ที่สามารถใช้เป็นยาได้

ทรัพยากรในดิน

พืชผักสำหรับมนุษย์ก็คืออาหาร หนึ่งในปัจจัยพื้นฐาน 4 ของชีวิต น้ำกับดิน นอกจากสำคัญกับการเกษตรแล้ว การมีพันธุ์พืชที่ดีให้เกษตรกรปลูกก็เป็นเรื่องสำคัญ บนพื้นที่ 135 ไร่ของศูนย์ผักแห่งนี้ เต็มไปด้วยเรื่องราวสนุกๆ ให้เรียนรู้ ทั้งการเตรียมดิน การเตรียมต้นกล้า การปลูกต้นกล้าลงดิน จนดูแลให้ต้นไม้เติบโต

เมล็ดพันธุ์พืชที่ดี

กลายเป็นอาหารที่อร่อยและมีคุณค่า

รู้หรือไม่ว่า? เมล็ดพันธุ์พืชผักพื้นฐานเป็นสิ่งจำเป็นมาก ในการช่วยเหลือให้เราสามารถดูแลตัวเองได้ดี เมื่อเกิดความลำบากในยามมีภัยพิบัติ เมล็ดพันธุ์ที่นำไปปลูก จะกลายเป็นอาหารพื้นฐานสำคัญของคนไทย มีทั้งข้าว ผัก ผลไม้ และพืชไร่ต่างๆ ทำให้เราไม่มีรายจ่าย

3 พันธุ์แห่งความภูมิใจ

2 ถั่วฝักยาวสีม่วง สิรินคร เบอร์ 1

ผสมจากพันธุ์เนื้อฝักเขียว กับพันธุ์ฝักสีแดง มาเป็น ถั่วฝักยาวสีสวย รสอร่อย และมีประโยชน์

1 พริกขี้หนู พันธุ์ปุ้มเมธ เบอร์ 1

ผสมพริกพันธุ์จากอเมริกา ให้พริกจำนวนมาก เก็บง่าย เพราะมีลักษณะเป็นข้อ จึงเก็บง่าย

3 ถั่วฝักยาวลายเสือ จักรพันธ์ เบอร์ 1

ถั่วฝักยาวสีแปลกเขียวสลับม่วง ผักสั้นแต่เนื้อแน่น อร่อยไม่เหมือนใคร

แะสำรวจ

"แปลงผักพันธุ์ต่างประเทศ" มีผักอะไรบ้าง?

แปลงผักปลอดภัย

มาตรฐาน GAP เป็นอย่างไร?

ผัก 3 กลุ่มพืชในศูนย์ฯ

อะไรบ้างเป็น "พืชตระกูลแตง" อะไรบ้างเป็น "พืชผัก" และอะไรบ้างเป็น "พืชไร่"?

ปลูกเองก็ได้ง่ายจัง

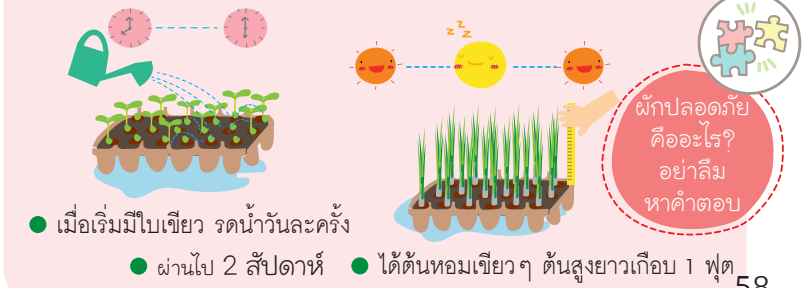
ทดลองปลูกผักง่ายๆ กันมัย

ติดตามการเติบโตของผักในพื้นที่ของหนู แล้วจะรู้ว่าการดูแลกับระยะเวลาที่ใช้ต่างกัน

ถั่วงอก (ใช้เวลา 4 วัน)

ต้นหอม (ใช้เวลา 2 อาทิตย์)

ผักปลอดภัยคืออะไร? อย่าลืมหาคำตอบ

ออกไปตะลุย
แปลงผัก...กัน

ลองแปลงเก็บผัก
มาทำของกิน
อร่อยๆ กันดีกว่า

ลองเปลี่ยนเก็บผัก
จากแปลงมาทำเมนูอาหาร
อื่นที่ปรุงง่ายๆ เช่น แกงส้ม
แกงเลียง ผัดผักรวมมิตร

กติกา

- เลือก "ผัก" 5 ชนิด จากแปลงผักในภาพ มาเติมหมายเลขลงในช่องว่างของ "เครื่องปรุงรสลับตำ" ที่เว้นไว้
- ไปดูลักษณะผักแต่ละชนิดเหล่านี้ จากของจริงในแปลงแล้วนำมาวาดภาพลงในช่องว่าง

"เครื่องปรุงรสลับตำ"

- มะละกอ ● พริกขี้หนู
- ถั่วฝักยาว ● มะเขือเทศ
- มะนาว, กระเทียม, กุ้งแห้ง, ถั่วลิสงคั่ว, น้ำปลา, น้ำตาลปีบ

มะละกอ

ถั่วฝักยาว

พริกขี้หนู

มะนาว

มะเขือเทศ

ผักสด

มีคุณค่าทางโภชนาการสูงกว่าผักต้มสุก แต่ผักต้มช่วยให้ย่อยง่าย

อย่าลืม
หามาลองฟัง
"สลับตำ" เพลงสนุกๆ
ที่เจ้าหญิงนักพัฒนา
ทรงแต่งไว้

...มะละกอ ขนาดพอเหมาะเหมาะ
สับสับเฉาะเฉาะ ไม่ต้องมากมาย...
ปรุงรสให้เยิ้มหน่อ ใส่มะละกอลงไป
อ้อ อย่าลืมใส่ กุ้งแห้งป่นของดี
มะเขือเทศเร็วเข้า ถั่วฝักยาวเร็วรี่
เสร็จสรรพแล้วสิ
ยกออกจากครัว..."

ผักอร่อยดี มีประโยชน์ ที่ "จันกะผัก"

มาเขียนราย ถ้าไม่ได้มาเยี่ยมศูนย์ฯ และ ไม่ได้กินอาหารที่จันกะผัก ก็เหมือนยังมาไม่ถึง

ชื่อพระราชทาน "จันกะผัก" ยังแสดงถึงพระอารมณ์ขันของ เจ้าหญิงนักพัฒนาที่มาจากคำผวนของชื่อ "จักรพันธ์" ผักและผลไม้ที่ได้จากแปลงปลูกผักสาธิต ซึ่งเป็นผักปลอดภัย ตามมาตรฐาน GAP กลายมาเป็นเมนูอาหาร หาขิมได้ที่นี้...

เมนูผักรวมบุบแบ่งทอด ชื่อ "สร้างสรรค์จันกะผัก"

มีผักหลากหลายชนิด ตามฤดูกาล

...ถั่วงู... โปรตีนสูง

...ข้าวโพดอ่อน... สร้างกระดูก และฟัน

...มะเขือ... ช่วยเรื่องขับถ่าย

...กระเจี๊ยบเขียว... บำรุงสมอง

...ใบชะพลู... แก้ท้องอืด

ผัก ผลไม้ แต่ละชนิด มีประโยชน์ต่างกัน

อย่าพลาดชิม

มีเฉพาะที่นี่ "น้ำจัน-กะ-ผัก" = + + เป็นน้ำแครอทผสมผลไม้รวม มีวิตามินเอ วิตามินบี วิตามินอี และแร่ธาตุอื่นมากมาย ช่วยให้อวัยวะเจริญเติบโต บำรุงกระดูก ฟันและเหงือก ช่วยย่อยอาหาร

...มะนาว... ช่วยต่อสั้วหัวดี

...แครอท... บำรุงสายตา

...สับปะรด... ช่วยย่อยอาหาร

...มะเขือเทศ... เสริมสร้างกระดูก

ที่นี่มีผักอะไรบ้างนะ ที่กินได้สดๆ ไม่ต้องไปปรุงสุก? ลองสำรวจจากชม "สลัดบาร์"

ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ

905 ต.โป่งผา อ.แม่สาย จ.เชียงราย 57130

เปิดทำการทุกวัน เวลา 08.00-17.00 น.

0 5373 3222

ร้านจันกะผัก เปิดบริการทุกวัน เวลา 07.30-21.00 น.

0 5202 9955

www.princechak.com

การเดินทาง

ผักอะไร ที่เอาไป แกงเลียง หรือแกงส้มได้ เด็กๆ เคยกินผักอะไรบ้าง ที่เห็นในศูนย์ฯ?

นอกจากผัก ยังมีผลไม้และสมุนไพร นำมาทำขนม ไอศกรีมและเครื่องดื่ม อร่อยดีมีประโยชน์ด้วย

ดอยแห่งความเมตตา โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ด้วยพระเมตตาและมุ่งมั่นตั้งใจของพระราชอา
ในการที่จะแก้ไขปัญหาทุกข์ยากของชาวบ้านบนดอย
จึงได้นำแนวคิดในเรื่องการฟื้นฟูป่าและพัฒนาชุมชนมาใช้
ทำให้เกิดผลสำเร็จเป็นตัวอย่างแห่งแรกขึ้นที่ห้วยฮ่องไคร้
“ส้มเด็ญย่า” มารดาของพระราชอาจึงทรงนำแนวคิดใน
การพัฒนามาใช้ในโครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน)
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อใช้ช่วยเหลือและพัฒนา
คุณภาพชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่ดอยตุงให้ดีขึ้นจนถึงทุกวันนี้

ตราประทับ

ตุงคืออะไร?
อย่าลืมตามหา
ความหมายของ
“ต้นตุง” ที่ทางขึ้น
พระตำหนักดอยตุง

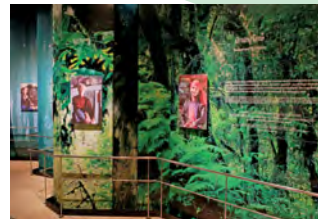

หอแห่งแรงบันดาลใจ

พลังแห่งความดีและความเมตตา

ห้องนิทรรศการในพลังแห่งความดีจากพระราชาราชและราชสกุลมหิตลทั้ง 5 ท่าน และความสำเร็จในการพัฒนาโครงการหลายพันโครงการเพื่อประชาชน ที่พระราชาทรงใช้หยาดเหงื่อและความทุ่มเท

เครื่องมือในการทรงงานของพระราชามีอะไรบ้างนะ ดินสอ แผนที่ กล้องถ่ายรูป วิทยุสื่อสาร แก๊สปัญหาใหญ่ๆ และช่วยเหลือคนไทยมาทั่วประเทศ

“ผนังแห่งการเรียนรู้”

ศาสตร์ของพระราชานำมาใช้ในโครงการพระราชดำริ และโครงการพัฒนาโดยดุษฎี เพื่อแก้ปัญหาให้กับประชาชน

นายฝนหลวง

ด.ช. หน้าแฝก

นายฝ่าย

นายเชื่อน

นายสามัคคี

นายกังหัน

นายแก้มลิง

นางสาวแก่งดิน

นายโกงกาง

“กุญแจไขปัญหา”
14 ข้อ ที่พระราชาทรงใช้
มีอะไรบ้าง

เส้นทางศึกษารธรรมชาติบนยอดไม้

ต้นต้นบนเส้นทางเดินบนเรือนยอดไม้ยาว 300 เมตร สูงกว่า 30 เมตร ดูต้นไม้สีเขียวที่ร่มรื่นของผืนป่าของดอยตุง ด้านล่างได้เห็นป่าเศรษฐกิจ แปลงกาแฟใต้ป่า และพืชเศรษฐกิจของชาวบ้าน การสร้างฝายช่วยอุ้มน้ำ และแปลงหญ้าแฝกที่ช่วยป้องกันการชะล้างหน้าดิน

ด้านล่างของทางเดินบนเรือนยอดไม้มีอะไรน่าสนใจบ้าง?

ลองนับโครงการพระราชดำริที่พระราชาทรงช่วยเหลือชาวบ้านบนผนังนิทรรศการสิว่ามีกี่แห่ง?

โครงการพัฒนาโดยดุษฎี ช่วยเหลือชาวบ้านบนดอยตุงอย่างไรบ้างนะ?

เส้นทางการเรียนรู้

พื้นที่ดอยตุงนี้มีอะไรน่าสนใจ
ให้ไปเรียนรู้บ้างนะ

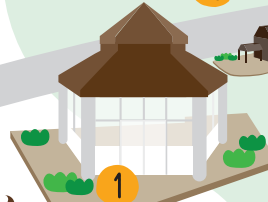
กาตดอยตุง
มีสินค้า
และอาหาร
ท้องถิ่น

2

ทางเข้าสวนแม่ฟ้าหลวง
สวนไม้ดอกเมืองหนาวนับร้อยพันธุ์
บนพื้นที่ 30 ไร่ สวยงามด้วยดอกไม้
หมุนเวียนไป
ทั้งสามฤดูกาล

3

1

เริ่มต้นที่นี่

หอแห่งแรงบันดาลใจ
อาคารแสดงนิทรรศการ
บอกถึงคุณค่าและความดีของ
“ครอบครัว” แห่งสังคม
คนทั้งแผ่นดิน

สถานที่ที่น่าสนใจ
เพื่อการเรียนรู้ใกล้เคียง

ศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานฝีมือ
(มีการสอนทำกระดาษสา, คั่วกาแฟ)
ระยะทางประมาณ 15 กม.
จากทางสายใหม่ 1149

สวนแม่ฟ้าหลวง
ระยะทางประมาณ 10 กม.
จากทางสายใหม่ 1149

สวนรุกขชาติแม่ฟ้าหลวง
ระยะทางประมาณ 4 กม.
พระธาตุดอยตุง

สะพานเดิน
เรือนยอดไม้ดอยตุง
(Doitung Tree Top Walk)
กิจกรรมชมธรรมชาติบนทางเดิน
สูงราวตึก 5 ชั้น

โรงเพาะกล้า
สวน
กล้วยไม้โดม
รองเท้านารี

6

4

5

เขาวงกต
การจัดสวนในรูปแบบการซ่อนทางออกไว้ให้ตามหา

8

ส่วนหิน

7

อย่าลืมสืบค้นคำสอน
ของแม่พระราชาซึ่งสอน
เรื่องความสำเร็จไว้กับ
ประติมากรรมนี้ที่ฐานรูปปั้น

ส่วนบรอมิเลียด
(สับปะรดสี)

9

10

ใครเป็นผู้สร้าง
ผลงานชิ้นนี้?

11

พระตำหนักดอยตุง
“บ้านที่ดอยตุง” ของสมเด็จพระเจ้า
ราชวรวงศ์เธอ เจ้าฟ้าฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ระหว่างทรงงานที่นี่ แต่ละห้อง
ส่วนพระองค์เต็มไปด้วยความเรียบง่าย
สะท้อนการใช้ชีวิตของท่าน

ลานประติมากรรม
“ความต่อเนื่อง”
ประติมากรรมอยู่กลางสวน
สวนดอกไม้เมืองหนาวรูปพัด
ที่มีความหมายดีและสนใจ
ให้กับเราได้

i

โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เขียนรายอาคารมัลติเพล็กซ์ ดอยตุงวิลลา
อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย 57240

www.doitung.org

DoiTungClub

การเดินทาง

การเดินทางเรียนรู้ “**ตามรอยพระราชา**” ยังไม่สิ้นสุด
ดินแดนของพระราชายังมีอีกมากมายทั่วเมืองไทย
มาเป็นนักเดินทางเรียนรู้
ตามรอยพระราชา นักคิด นักทำ ผู้ยิ่งใหญ่ของเราทุกคน

หนังสือเดินทาง ตามรอยพระราชา

หนังสือเดินทาง ตามรอยพระราช า

"The King's Journey" Learning Passport

หนังสือเดินทางตามรอยพระราช

"The King's Journey" Learning Passport

สร้างสรรค์โดย

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.)

388 อาคารเอส.พี. (อาคารเอ) ชั้น 13 ถนนพหลโยธิน

แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0 2619 1811

เว็บไซต์ www.qlf.or.th

ผลิตงานโดย

บริษัท รักลูกกรุ๊ป จำกัด

กลุ่มบริษัท อาร์แอลจี (รักลูก เลิร์นนิ่ง กรุ๊ป)

พิมพ์ครั้งที่ 1

จำนวนพิมพ์ 10,000 เล่ม

สสค.
สำนักงานส่งเสริม
สังคมแห่งการเรียนรู้
และคุณภาพเยาวชน

"หากเยาวชนได้เรียนรู้ศาสตร์ของพระราช
พระองค์จะทรงอยู่ในหัวใจของพวกเราตลอดไป"

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล
เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

สร้างสรรค์โดย

สนับสนุนโดย

มูลนิธิชัยพัฒนา

okmd